Landenstudie secundair beroepsonderwijs: Frankrijk

Colofon

Titel	Landenstudie secundair beroepsonderwijs:
Auteur	Kees Meijer (KBA)
Versie	0.1
Datum	24 maart 2010
Projectnummer	30024.01

ecbo 's-Hertogenbosch
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
T 073 687 25 00
www.ecbo.nl

ecbo Utrecht
Postbus 19194
3501 DD Utrecht
T 030 296 04 75
www.ecbo.nl

© ecbo 2010
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

1 Het middelbaar beroepsonderwijs in Frankrijk 5
1.1 Overzicht van het Franse onderwijsstelsel 6
1.2 Positionering Franse equivalenten in het Nederlandse mbo 10
1.3 Typering Lycée- en Centre de Formation Apprentis opleidingen op hoofdlijnen 10
1.4 Belangrijkste 'dragers' / aanbieders mbo 11
1.5 Kwantitatieve ontwikkeling 11

2 Leerwegen 12
2.1 Bol-opleidingen binnen het Lycée professionnelle 12
2.2 Bbl-opleidingen binnen de Centres de Formation d'Apprentis 17

3 Examinering: vaststellen inhoud en organisatie 19
3.1 Vaststellen inhoud examen- en kwalificatie-eisen 19
3.2 Vaststelling organisatie van examens 19

4 Aansluiting en doorstroom 21
4.1 Kwantitatieve en beleidsmatige ontwikkelingen in de laatste 10 jaar 21
4.2 Actuele knelpunten en praktijkvoorbeelden 22

5 Positie volwassenenonderwijs 23

6 Openheid bestel beroepsonderwijs 25

7 Belangrijkste conclusies en leerpunten 27

Literatuur 29

Bijlage 1: Beleidsprioriteiten en maatregelen in het beroepsonderwijs 31

1 Het middelbaar beroepsonderwijs in Frankrijk

Het Franse beroepsonderwijs

Overzicht 1 Het Franse onderwijssysteem

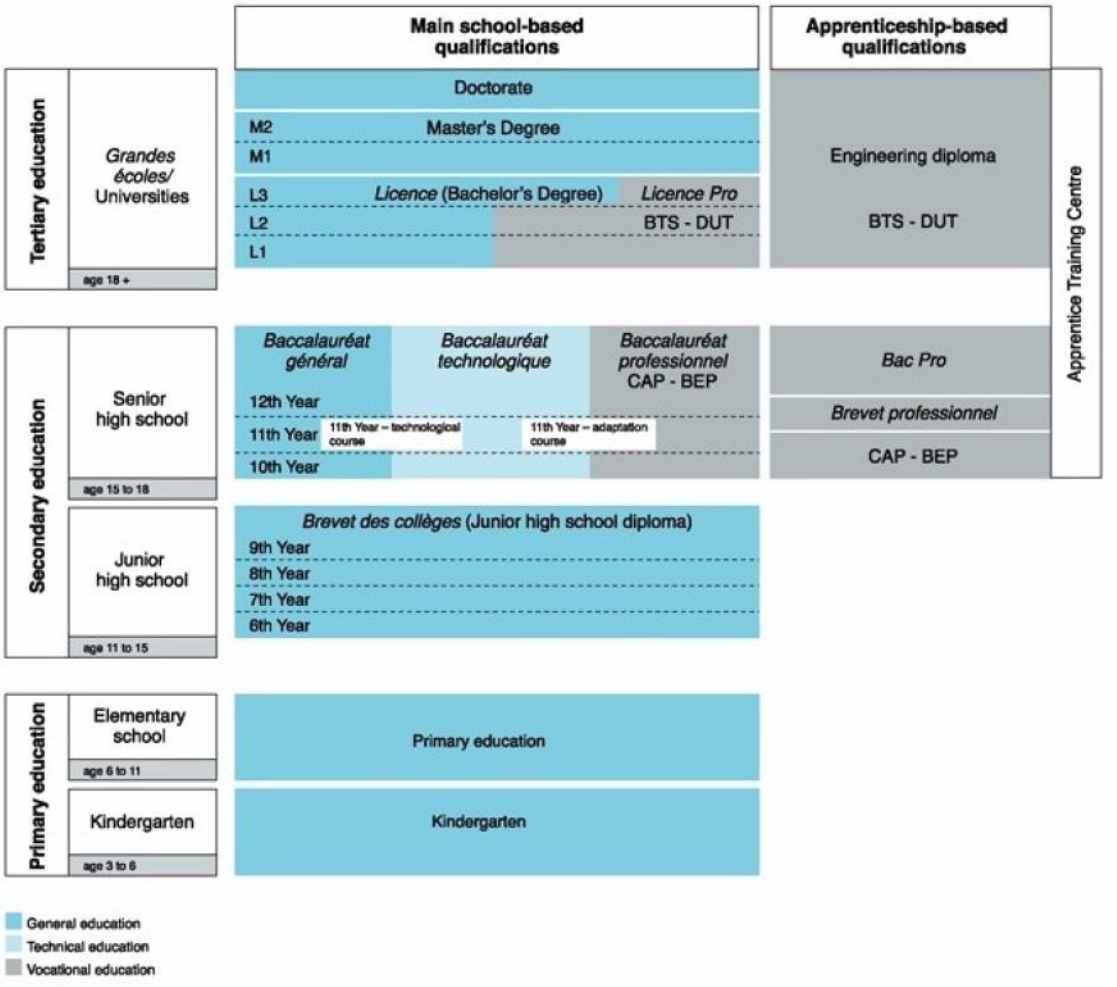

Bron: CEDEFOP, 2008

1.1 Overzicht van het Franse onderwijsstelsel

Frankrijk telt 62,9 miljoen inwoners. Een leeftijdscohort van 17- of 18-jarigen omvat 785.000 jongeren. In Frankrijk loopt de leerplichtige fase van 6 tot 16 jaar. Na het primair onderwijs gaan leerlingen op hun elfde naar het vierjarige *collège*. Voor 13/14-jarigen die minder gemotiveerd zijn voor theoretische vakken, zijn er op het *collège* bbl-voorbereidende trajecten beschikbaar. Het *collège*, dat grote overeenkomsten vertoont met het vmbo, wordt afgesloten met het *diplôme national du brevet*.

Leerlingen stromen door naar het *lycée* of naar een *Centre de Formation d'Apprentis* (CFA: Centrum voor bbl-opleidingen). Binnen het driejarige *lycée* zijn er drie stromen:

- het *lycée d'einseignement général* is een avo-opleiding die voorbereidt op universiteit en hbo. Het diploma, *baccalauréat générale (bac gen),* biedt, gezien het avo-karakter ervan, geen voorbereiding op het uitoefenen van een specifiek beroep.
- het *lycée technologique* is een opleiding die afsluit met een 'dubbelkwalificatie'. Het *bacalauréat technologique (bac tech)* biedt toegang tot de arbeidsmarkt en tot het hoger onderwijs.
- het *lycée professionnelle* biedt opleidingen die direct toegang geven tot de arbeidsmarkt. Na twee jaar kan het *Brevet d'Ètude Professionnelle* (BEP) behaald worden, na drie jaar het *Certificat d'Aptitude Professionnelle* (CAP) en na vier jaar het *baccalauréat professionnelle (bac pro)*. Dit laatste diploma geeft toegang tot het hoger onderwijs.

De opleidingen op de *lycées professionnelles* en *lycées technologiques* samen komen in grote mate overeen met het aanbod op de roc's.

Collège-verlaters kunnen ook naar een *Centre de Formation d'Apprentis* (CFA) voor een bbl-opleiding. Het gaat meestal om tweejarige opleidingen – met 1- en 3-jarige varianten – die naar een *CAP, BEP* of *baccalauréat professionnelle* leiden. De leerweg verschilt, maar de diploma's zijn gelijkwaardig aan die van het *lycée*. Voor degenen die zonder diploma, na het eind van de leerplicht, het onderwijs verlaten is het *contrat de professionnalisation* een optie (zie kader 1).

Kader 1 Contrat de professionalisation ('naar een beroep'-contract)

Het idee achter het, eind 2004 ingevoerde, *contrat de professionnalisation* is dat een ongekwalificeerde schoolverlater door te werken de waarde van het bezitten van een beroepskwalificatie gaat inzien. Door bemiddeling van een begeleidende instantie krijgt een 16- tot 26-jarige niet gekwalificeerde schoolverlater, na een gesprek met een werkgever, een werk-leercontract voor een periode van 6 tot 12 (in sommige sectoren en voor bepaalde diploma's 24) maanden aangeboden. Tussen 15 en 25% van de tijd dient aan 'leren', leidend naar een erkend diploma, besteed te worden. Het onderwijs vindt plaats óf op een CFA óf binnen het bedrijf, verzorgd door de afdeling 'opleiding'. Daarnaast wordt een deelnemer individueel begeleid. Deelname is vrijwillig.

Deze aanpak slaat aan. Tussen najaar 2004 en eind 2006 stroomden 145.000 jongeren in. Een aantal uitstijgend boven het gezamenlijke deelnemersaantal aan drie regelingen die met de invoering van het *contrat* beëindigd werden. Er loopt een discussie over de vraag of, gezien de beperkte duur van het *contrat,* wel een erkende kwalificatie behaald kan worden.

Het hoger onderwijs biedt diverse opties voor het behalen van een beroepskwalificatie. Een tweejarige opleiding leidend tot het *Brevet de Technicien Supérieur* (BTS) respectievelijk het *Diplôme Universitaire de Technologie* (DUT), een driejarige opleiding leidend tot de *licence professionnelle* (bachelor) en andere opleidingen leidend tot graden op universiteiten en *grandes écoles.* Ten slotte geldt dat in Frankrijk het systeem voor her-, bij- en nascholing van werkenden sterk ontwikkeld is.

Verantwoordelijkheden

Frankrijk is verdeeld in 26 *Régions*. Binnen elke regio zijn er meerdere *Académies,* die verantwoordelijk zijn voor het onderwijs vallend onder het ministerie voor Onderwijs. Het ministerie van Onderwijs draagt de verantwoordelijkheid voor de inhoud van en de examens voor beroepsopleidingen en voor het personeelsbeleid. Een *Académie* is verantwoordelijk voor het uitrusten en dagelijks functioneren van de scholen. Tevens bepaalt een *Académie* welke beroepsopleidingen aangeboden worden. Aan het eind van het *collège* schrijven jongeren zich in voor een opleiding op een *lycée.* Lettend op het aantal inschrijvingen bepaalt de *Académie* welke en hoeveel opleidingen op welk *lycée* van start gaan. Hierbij zoekt men naar een evenwicht tussen het aanbod aan inschrijvers, de verwachte vraag op de arbeidsmarkt, de aanwezige faciliteiten en de onderwijsbevoegdheden binnen het docentenbestand (kunnen de opleidingen verzorgd worden?).

Een *CFA* functioneert op basis van een vijfjarig, vernieuwbaar contract tussen een regio en een onderwijsaanbieder. Bij deze laatste kan het gaan om een beroepsorganisatie, samenwerkende bedrijven, een Kamer van Koophandel, een *lycée,* etc. Financiering voor bbl-opleidingen komt enerzijds uit een scholingsfonds waaraan alle bedrijven bijdragen en anderzijds via belastingmaatregelen voor bedrijven.

Elke regio stelt een regionaal plan voor de bevordering van het beroepsonderwijs op (*plan régional de développement des formations professionnelles* – voor een voorbeeld, zie kader 2). Hierbij zijn de sociale partners, de *recteurs* van de *Académies* binnen de regio, regionale overheden en arbeidsmarktinstellingen betrokken. Doel van het plan is het aanbod aan beroepsonderwijs optimaal te laten aansluiten op huidige en toekomstige kwantitatieve en kwalitatieve vragen op de regionale arbeidsmarkt. Het meerjarig plan omvat de initiële bol- en bbl-beroepsopleidingen op *lycée* en *CFA*, de *contrats des professionnalisations*, het nascholingsaanbod voor werkenden en specifieke programma's voor oudere werklozen. Het hoger onderwijs valt buiten het bereik van het plan. Het plan wordt opgesteld door een *comité régional de l'emploi et de formation professionnelle* (regionaal comité voor werkgelegenheid en beroepsopleidingen) waarin vertegenwoordigers van de regio, de Kamers van Koophandel en de sociale partners zitting hebben. Tevens spelen de gegevens verstrekt door de *observatoire régionaux emploi-formation* (regionale monitoren voor arbeidsmarkt en beroepsopleidingen) een belangrijke rol. Op de samenwerking tussen de regio en de daarbinnen vallende *Académies* wordt in paragraaf 2.1.3 teruggekomen.

Kader 2 Regionaal plan voor de bevordering van het beroepsonderwijs: enkele onderdelen

In 2006 is in de regio Midi-Pyrénées het regionaal plan voor de bevordering van het beroepsonderwijs (*plan régional de développement des formations professionnelles)* voor de periode 2007 – 2011 goedgekeurd. In het plan staan 9 thema's centraal. Hiertoe behoren onder andere:

- scherpe bepaling van de mate van aansluiting tussen onderwijsvraag en –aanbod;
- verdere ontwikkeling van de bbl-variant;
- coördinatie van de school- en beroepskeuzebegeleiding;
- verbeterd aanbod van Erkenning Verworven Competentie procedures;
- aandacht voor bevordering van gelijke kansen in het onderwijs;
- optimaliseren van het her- bij en nascholingsaanbod;
- opvang van allen met een onderbroken scholingstraject.

Voor elk van deze prioriteiten is een plan uitgewerkt waarbij de verwachte bijdragen van de diverse partners zijn aangegeven. Tevens is er een evaluatieopzet, met indicatoren, opgenomen. Het plan is opgesteld door 9 regionale werkgroepen, waaraan onder andere de sociale partners deelnamen. Bij het opstellen van de plannen is gebruik gemaakt van informatie en analyses verstrekt door regionale instituties. Voorafgaand aan de goedkeuring door de Raad van de regio, is het plan besproken tijdens 12 regionale bijeenkomsten.

Zie: http://www.midipyrenees.fr/Plan-Regional-de-Developpement-des-Formations-Professionnelles

1.2 Positionering Franse equivalenten in het Nederlandse mbo

Overzicht 1 Vergelijking ISCED-niveaus van Franse en Nederlandse beroepskwalificaties

ISCED niveau	***Frankrijk***		***Nederland***
ISCED 2			mbo-niveau 1
ISCED 3C	CAP - Certificat d'Aptitudes Professionnelles BEP - Brevet d'Etude Professionnelles	ISCED 3C kort	mbo-niveau 2 (bol bbl)
		ISCED 3C lang	mbo-niveau 3 (bol bbl)
ISCED 3B	BP - Brevet professionnelles BT - Brevet de Technicien BAC Pro - Baccalauréat professionnelle		
ISCED 3A			mbo-niveau 4 (bol bbl) middenkaderopleiding
ISCED 4	(BTS - Brevet de Technicien Superieur)		mbo-niveau 4 (bol bbl) specialistenopleiding
ISCED 5B	BTS - Brevet de Technicien Superieur DUT - Diplome Universitair de Technologie		2 - 3 jarige hbo
ISCED 5A	Licence Professionnelle - Master / Enginering diploma		4 – 6 jarige hbo WO en hbo bachelor WO master

1.3 Typering Lycée- en Centre de Formation Apprentis opleidingen op hoofdlijnen

Voor de opleidingen op het *lycée* geldt de volgende verdeling van de leertijd: *Certificat d'Aptitudes Professionnelles (CAP)* : 43% voor avo-vakken, 42% voor beroepsgerichte vakken en 24% tijd in bedrijf; *Brevet d'Étude Professionnelles (BEP) :* 40% voor avo-vakken, 50% voor beroepsgerichte vakken en 10% tijd in bedrijf en voor het *baccalauréat professionnelle*: 46% voor avo-vakken, 30% voor beroepsgerichte vakken en 24% tijd in bedrijf.
Bbl-opleidingen in een *Centre de Formation d' Apprentis (CFA)* zijn bestemd voor jongeren tussen 16 en 26 jaar. Het merendeel van de deelnemers is tussen de 16 en 22 jaar oud. Zij hebben een arbeidscontract voor een periode van 1 - 3 jaar (meestal 2 jaar) afhankelijk van de sector en het te behalen niveau. De theorie omvat, weer afhankelijk van het te behalen niveau, 400 tot 750 uur op jaarbasis en wordt gegeven in blokperioden op het *CFA*. De leertijd in het bedrijf bedraagt gemiddeld 75% van de opleidingsduur.

Scholen dienen zich, vanuit de gedachte dat het onderwijs voor alle leerlingen 'gelijk' dient te zijn, te houden aan het aantal uren dat voor avo- en beroepsgerichte vakken en voor beroepspraktijkvorming in de opleidingsprogramma's is voorgeschreven. Dit geldt ook voor de onderwijsthema's en inhouden.

1.4 Belangrijkste 'dragers' / aanbieders mbo

In het schooljaar 2006 / 2007 zijn er ongeveer 1.700 *lycées professionnelles* en 750 beroepsopleidende afdelingen in andere scholen. Daarnaast waren er 90.000 deelnemers aan 'groene' opleidingen verdeeld over 880 *lycées générales et technologiques* en *lycées professionnelles*. Er zijn ongeveer 1.500 *Centres de Formation d'Apprentis.*

1.5 Kwantitatieve ontwikkeling

Van de onderwijsvoorzieningen is het *lycée générale et technologique* veruit de grootste. De combinatie van 'vwo/havo' en 'mbo-onderwijs' is hier niet vreemd aan. De bbl-opleidingen op de *Centres de Formation d'Apprentis* tellen de minste deelnemers. Opvallend is dat sinds 1990 het totaal aantal leerlingen op de *lycées générales et technologiques* en op de *lycées professionnelles* vrijwel onveranderd is gebleven. Ten opzichte van het 'normjaar' 2000 bedraagt de verandering in het leerlingenaantal maximaal 4%. Bij de bbl-opleidingen is het aantal deelnemers in 2008, ten opzichte van 1990, bijna verdubbeld (zie paragraaf 2.2.1).

Overzicht 2 Totaal aantal leerlingen op Centre de Formation d'Apprentis en Lycées générales et technologiques en Lyceés professionnelles in de periode 1990 - 2007

Schooljaar	***90-91***	***95-96***	***00-01***	***01-02***	***02-03***	***03-04***	***04-05***	***05 - 06***	***06-07***	***07-08***
CFA	225	294	366	363	363	361	368	385	408	431
% (2.000 = 100%)	62	80	100	99	99	99	101	106	112	118
Lycée prof	734	726	705	700	704	712	719	724	720	
% (2.000 = 100%)	104	103	100	99	100	101	102	103	102	
Lycée gen et tech	1.608	1.527	1.502	1.504	1.510	1.511	1.515	1.513	1.491	
% (2.000 = 100%)	*107*	*102*	*100*	*100*	*101*	*101*	*101*	*101*	*99*	

Aantal x 1000

Vijf jaar na het behalen van het diploma heeft 78% van degenen met een *bac*-diploma en 75% van de jongeren met een *CAP* of *BEP* diploma werk. Voor de ongekwalificeerde schoolverlaters geldt dit slechts voor 47%.

2 Leerwegen

2.1 Bol-opleidingen binnen het Lycée professionnelle

Op een *lycée professionnelle* worden opleidingen gegeven op alle niveaus (*BEP, CAP, Brevet professionnelle, bac pro*) en voor alle economische sectoren, voor zover relevant voor de regio.

Het streven is om deels als aanvulling op, deels als onderdeel van multi-sectorale *lycées professionnelles* over te gaan tot het inrichten van mono-sectorale *lycées des métiers* (métier: vak of branche). Op een dergelijke instelling worden bol- en bbl-opleidingen op secundair en tertiair niveau binnen één sector - bijvoorbeeld bouw, chemie of management - aangeboden. Doelen van het opzetten van een *lycée de métier* zijn het verhogen van de kwaliteit van de opleidingen vooral door het versterken van de banden met het bedrijfsleven, het beter op elkaar afstemmen van initiële en voortgezette opleidingen en het bieden van keuzemogelijkheden aan *collège*-verlaters tussen opleidingen op een 'gewoon' *lycée* en een *lycée de métier.* Om voor een periode van vijf jaar voor de kwaliteitsaanduiding *'lycée de métier'* in aanmerking te komen moet de school onder andere kunnen aantonen dat er nauwe banden zijn met de betreffende sector. In 2007 waren er 372 scholen aangewezen. Het streven is 800 *lycées des métiers* in 2010. Door regio's en de nationale overheid worden de ontwikkelingen binnen de *lycées des métiers* gescreend (zie kader 3).

Kader 3 Over lycées des métiers

Een *lycée de métier*:

- biedt opleidingen afgestemd op de werkgelegenheid binnen één sector, zoals hotellerie, spoorwegen, glasproductie;
- biedt zowel bol- en bbl-opleidingen op mbo- en hbo-niveau aan;
- biedt her-, bij- en nascholing aan;
- biedt Erkenning Verworven Competentie procedures aan;
- organiseert beroepsvoorlichtende activiteiten op *collèges;*
- volgt afgestudeerden tijdens hun loopbaan op de arbeidsmarkt;
- heeft samenwerkingsverbanden met regionale bedrijven, instellingen en relevante (overheids-)organisaties, waarbij men zich richt op onder andere:
  - het beter in kaart brengen van de economische en sociale ontwikkeling van beroepen in de sector;
  - het breder bekend maken van opleidingen en beroepen in een sector;
  - het verbeteren van de beroepspraktijkvorming binnen bol, bbl en nascholing;
  - het verbreden van de begeleiding en scholing van doelgroepen als vrouwen in technische opleidingen maar ook van voortijdige schoolverlaters en langdurig werklozen;
  - het opzetten van ICT platforms tussen bedrijven en scholen;
  - het vergroten van de contacten met regionale, nationale en Europese partners binnen onderwijs en bedrijfsleven.

Voor voorbeelden en evaluatieve informatie: http://eduscol.education.fr/D0154/accueil.htm

2.1.1 Kwantitatieve ontwikkelingen

Zie paragraaf 1.5.

2.1.2 Beleidsmatige ontwikkelingen

Zie na paragraaf 2.1.3

2.1.3 *Actuele knelpunten*

Begin 2009 staan twee onderwerpen in de spotlights van de publieke en beleidsmatige belangstelling: het verkorten van de *bacalauréat professionnelle* opleiding van vier naar drie jaar en de afstemming tussen de coördinerende taken op nationaal en regionaal niveau en, binnen een regio, tussen regio en *Académies*.

Het *baccalauréat professionnelle* duurt vier jaar: twee jaar om, als tussenstap, het *BEP* te halen plus twee jaar voor het *bac pro*. Het behalen van het *bac général* en *bac tech* kost drie jaar. Het streven is om de duur van de drie bac-opleidingen gelijk te trekken. In een circulaire aan de *rectrices et recteurs* van de *Académies* van april 2008 geeft de minister van Onderwijs aan dat dit gebeurt om het beroepsonderwijs op het *lycée professionnelle* aantrekkelijker te maken – overigens *"zonder de kwaliteit of de waarde van het diploma te verminderen"* – en om het aantal jongeren dat een diploma op *bac*-niveau haalt te laten stijgen. Als onderdeel van deze verandering wordt vanaf 2009 het *BEP* diploma niet langer verleend. In de nieuwe structuur kan na twee jaar het *CAP* behaald worden en na drie jaar het *bac pro.*

De in 2005 gestelde beleidsdoelen zijn dat 100% van de jongeren met een diploma op secundair niveau het onderwijs verlaat, 80% van hen minimaal het *bac*-niveau behaalt en dat 50% een hoger onderwijs diploma verwerft. In de periode 2002 – 2004 behaalde 89% van de jongeren een diploma; 66% een kwalificatie op *bac*-niveau en 42% (na eerst het *bac*-diploma behaald te hebben) een hoger onderwijsdiploma. Diploma's onder het *bac*-niveau (dat wil zeggen: *CAP* en *BEP)* werd door 17% van de jongeren behaald. Wanneer nu, na het wegvallen van de mogelijkheid een *BEP* diploma te behalen, deze deelnemers instromen in de driejarige *bac pro*-opleiding, komt het doel van 80% op *bac*-niveau in beeld. Er zijn echter kritische stemmen die vrezen dat met het wegvallen van het *BEP* diploma, een diploma dat (h)erkend wordt op de arbeidsmarkt, en de vervanging ervan door het meer theoretische *CAP*-diploma, eerder het aantal ongekwalificeerde schoolverlaters zal toenemen dan dat het aantal *bac pro*-ers zal stijgen.

Het tweede actuele punt is de verhouding binnen een regio tussen het *comité régional de l'emploi et de formation professionnelle* en de *Académies* en, in een breder verband, tussen elke regio en 'Parijs'. Zowel het *comité* als de *Académie* hebben coördinerende functies die nu sterker op elkaar afgestemd moeten worden. Het *comité* richt zich vooral op de bbl-opleidingen terwijl de *Académies* verantwoordelijk zijn voor de bol-opleidingen op *lycées*. De wijze waarop deze partijen van gedeelde verantwoordelijkheden voor het beroepsonderwijs naar een gezamenlijke komen - bijvoorbeeld over aantal en type te starten opleidingen - wordt door veel betrokkenen met belangstelling gevolgd. Dit geldt ook voor de manier waarop afspraken die op nationaal niveau gemaakt worden, 'vertaald' worden naar de regio's. Tussen de sociale partners worden op nationaal niveau afspraken gemaakt.

Echter: *"coördination between the policies developed by the regional councils and those of the centralised* (national level) *industrial partners is difficult to achieve*" (CEDEFOP, 2008). Eenzelfde spanningsveld bestaat in het regionale onderwijs. De discussie over de marges voor regionale aanpassingen in curricula waarvoor het nationale ministerie verantwoordelijk is, is nog niet afgerond.

2.1.4 Beleidsmatige ontwikkelingen

De beide hierboven aangegeven discussiepunten zijn onderdelen van een continu proces van innovaties binnen het (beroeps-)onderwijs. In de afgelopen jaren is op onderdelen duidelijk vooruitgang geboekt. Het percentage jongeren dat het onderwijs zonder diploma verlaat, is - onder andere door pre-bbl-opleidingen op het *collège*, betere keuzebegeleiding, aangepaste methodieken op het *lycée* - gedaald van ongeveer 20% begin jaren tachtig tot 11% in 2004. Van degenen die in de jaren zestig geboren zijn behaalde ongeveer een kwart een hoger onderwijskwalificatie; bij de generatie-1980 gaat het om 42%.

Opvallend is dat, wanneer naar de Franse beleidsontwikkelingen en de ermee samenhangende innovatiethema's in de laatste twee decennia gekeken wordt, de onderwerpen ongeveer gelijk blijven. In overzicht 3 is een samenvatting van de belangrijkste thema's opgenomen (zie ook bijlage 1). Het gaat om het streven dat alle jongeren, op een zo hoog mogelijk niveau, gekwalificeerd het beroepsonderwijs verlaten, hetgeen bereikt dient te worden door ervoor te zorgen dat enerzijds het hoogwaardige onderwijs in kwantitatieve en kwalitatieve zin aansluit op de veranderingen op de arbeidsmarkt en anderzijds doordat jongeren een bij hen passende goede beroepskeuze maken. De discussies en innovaties in de afgelopen periode hebben zich, zij het vanuit een steeds wat veranderend oplossingsperspectief, geconcentreerd op de in kader 4 genoemde punten.

Kader 4 Beleidsprioriteiten en maatregelen in het middelbaar beroepsonderwijs

Beleidsprioriteit	***Voornaamste oorzaak / reden***	***Aanpak***
Verbeteren school- en beroepskeuzebegeleiding (SBK)	Onvoldoende SBK begeleiding op het *collège*	Meer oriënterende activiteiten; stages zijn vanaf schooljaar 2009/10 verplicht
Voorkomen dat jongeren voortijdig respectievelijk ongekwalificeerd de school verlaten	Zwakke verbinding tussen onderwijs en opdoen van ervaring in bedrijven en instellingen	Potentiële drop-outs op een individuele basis begeleiden
Verhogen van het percentage jongeren dat gekwalificeerd het onderwijs verlaat	Het niet hebben van een kwalificatie / diploma vermindert sterk de kans op het vinden van werk	Hervormen van het *baccalauréat professionnelle* Aanbieden 'tweede kans' onderwijs aan ongekwalificeerde schoolverlaters
Geven van meer aandacht aan de integratie op de arbeidsmarkt van alle jongeren, in het bijzonder van laaggekwalificeerde jongeren	Het imago van bbl-opleidingen is wat verbeterd, maar het aantal bbl-ers wordt, in vergelijking met andere landen, nog steeds als te laag beschouwd.	Uitbreiden van bbl-opleidingen. Meer aandacht voor werkgerelateerde vaardigheden in onderwijs
Verbeteren van de relatie tussen onderwijs en werkomgeving	Het onderwijssysteem staat nog te ver af van het bedrijfsleven	Veranderen van wetgeving: - financiële steun aan bedrijven die bbl'ers in dienst nemen - drempel verlagen voor de toelating van jongeren onder de 26 tot oriënterende en bbl-programma's
Verhogen van de kwaliteit van het onderwijs		Uitbreiden aantal *lycées des métiers*, scholen met kwaliteitskeurmerk. Meer experimenteervrijheid voor scholen

2.1.5 Voorgestane oplossingen, maatregelen en praktijkvoorbeelden

Ter verhoging van de aantrekkelijkheid, de kwaliteit en de effectiviteit van het middelbaar beroepsonderwijs (zie laatste kolom overzicht 3) is en wordt gewerkt aan:

- Het vergroten van de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven.
  Verwacht wordt dat zowel bedrijven als scholen door het praktijkgerichter worden van opleidingen hier baat bij hebben en dat door de motiverende werking die ervan uitgaat meer jongeren een kwalificatie behalen. Om de samenwerking te bevorderen streeft het ministerie naar het afsluiten van sectorale convenanten met werkgevers, bedrijven en instellingen verantwoordelijk voor het innen van bbl-bijdragen over specifieke samenwerkingsprojecten. Ook van de *lycées des métiers* (zie paragraaf 2.1) wordt in dit verband veel verwacht.
- Het uitbreiden van overstapmogelijkheden tussen bol- en bbl-trajecten.
  Het *lycée de métier* wordt tevens als een belangrijke optie gezien om dergelijke overstappen mogelijk te maken.
- Het verhogen van de kwaliteit van beroepskeuze en beroepsopleiding.

In dit verband wordt vooral gewerkt aan het effectiever maken van pedagogisch-didactische aanpakken. Sinds april 2005 kunnen *collèges* en *lycées* voor een periode van vijf jaar een vrijhavenstatus krijgen. In deze periode kan men experimenteren met veranderingen binnen en aanvullingen op curricula, flexibele roosters, interdisciplinaire aanpakken, samenwerking met buitenlandse scholen, etc. om meer deelnemers een kwalificatie te laten behalen. Leerlingen kunnen kiezen tussen wel en niet-experimentele opleidingen, voor zover scholen in hun omgeving deze varianten aanbieden. Onduidelijk is nog welke rol de regionale instellingen die ontwikkelingen op de arbeidsmarkt monitoren, kunnen en mogen spelen bij het 'regionaliseren' van de inhoud van curricula. Vanuit de overheid worden de experimenten op de scholen geëvalueerd. Voor enkele voorbeelden, zie kader 5.

Kader 5 Naar betere beroepskeuze en beroepsopleidingen

Meisjes en techniek: in de regio Bordeaux wordt er naar gestreefd de instroom van meisjes in technische en wetenschappelijke opleidingen te vergroten. Dit wordt onder andere gedaan door het informeren van meisjes, hun ouders en leerkrachten over de interessante mogelijkheden die deze sectoren bieden, het aangeven welke beroepen er zijn, het bespreken van mogelijkheden om een goede balans tussen werk en privé te vinden, etc.

Eerst bol dan bbl: In de regio Nantes wordt het eerste jaar van een opleiding auto-onderhoud gegeven in de bol-variant op een *lycée* en het tweede in de bbl-variant in een bedrijf. Een zelfde aanpak, maar dan op BTS-niveau (in casu: *bac* + 2 jaar), wordt gehanteerd bij een opleiding in de sector hotel / restaurant.

Een bac pro 'nucleaire omgeving': een samenwerkingsverband van bedrijven werkzaam in de kernindustrie heeft in de periode begin 2004 – september 2006 een opleiding 'veilig werken in een nucleaire omgeving' ontwikkeld. Doelen ervan zijn veilig werken in deze omgeving, ongelukken zo veel mogelijk voorkomen en vervanging van de uitstroom van werkenden. Medio 2006 is de opleiding in vijf *lycées* en een CFA van start gegaan.

Bron: CEDEFOP, 2007, 36

- Een verdergaande differentiatie binnen de kwalificatiestructuur.
  In de jaren tachtig is het *baccalaurát technologique* en *baccalauréat professionnelle* ingevoerd. Door de koppeling van het begrip *baccalauréat* aan beroepsopleidingen werd een verhoging van de status van het beroepsonderwijs nagestreefd. In de jaren negentig kwamen daar het *Brevet de Technicien Superieur*, het *Diplôme Universitair de Technologie* en de *Licence Professionnelle* bij. Om zowel jongeren als bedrijfsleven goed te informeren over alle kwalificaties die er zijn, is enkele jaren gelden het *Répertoire national des métiers et des certifications professionnelles* (overzicht van beroepen en kwalificaties) opgezet. In dit Internetoverzicht waren medio 2008 iets meer dan 4.100 diploma's en certificaten opgenomen.
- Het vergroten van het aantal wegen waarlangs de kwalificaties behaald kunnen worden
  Naast de bol-opleidingen op de *lycées* en de bbl-opleidingen op de *CFA's* wordt de laatste jaren veel nadruk gelegd op het werken met *Validation des Acquis de l'Experience* (Erkenning Verworven Competentie procedure) bij werkenden. Uit eerste ervaringen ermee blijkt dat het systeem niet erg soepel is en dat er nog relatief weinig

gebruik van gemaakt wordt. De roep om een flexibilisering van het VAE-systeem wordt dan ook steeds luider.

2.2 Bbl-opleidingen binnen de Centres de Formation d'Apprentis

2.2.1 Kwantitatieve ontwikkelingen

Uit overzicht 2 blijkt dat bbl-opleidingen de enige vorm van onderwijs zijn waarin in de afgelopen jaren sprake is van een deelnamegroei. Tussen 1990 en 2000 stijgt het aantal bbl-ers van 225.000 naar 365.000. Dan blijft het aantal deelnemers enkele jaren constant om vanaf 2005 weer te gaan toenemen tot een kleine 400.000 in het schooljaar 2005-06. Echter deze groei heeft, zoals overzicht 3 laat zien, grotendeels plaats binnen het hoger beroepsonderwijs. Terwijl *CAP, BEP en bac pro* rond de 310.000 deelnemers blijft schommelen, groeit het aantal hbo- en universitaire studenten in duale trajecten van ongeveer 50.000 naar 70.000.

Overzicht 3 Aantal deelnemers aan bbl-opleidingen

ISCED	*diploma*	*1985-86*	*1990-91*	*1995-96*	*2000-01*	*2003-04*	*2004-05*	*2005-06*
3C	CAP	218	211	232	245	225	226	229
3C / 3B	BEP / Bac Pro		13	41	69	77	80	87
5B	DUT / BTS		1	15	36	38	40	44
5A	Bachelor / master			5	16	21	24	26
		218	*225*	*294*	*366*	*362*	*369*	*386*

Aantal x 1000

2.2.2 Beleidsmatige ontwikkelingen

De bbl-route had - en heeft nog - te kampen met een negatief imago. In het streven om drie vliegen in één klap te slaan (het imago verbeteren, de rol van het bedrijfsleven bij het beroepsonderwijs vergroten en het aantal deelnemers laten stijgen) is gekozen voor het uitbreiden van het aantal diploma's en belangrijker het verhogen van het niveau van de diploma's die langs de duale weg behaald kunnen worden. De maatregelen hebben, zoals uit overzicht 3 blijkt, op hbo- en wo-niveau enig succes gehad. Op het totaal aantal studenten op tertiair niveau - ruim 2,2 miljoen - gaat het echter nog om een zeer kleine minderheid dat aan duale trajecten deelneemt.

2.2.3 Actuele knelpunten

De eerste verantwoordelijkheid voor aanbod, naar aantal en niveau, van bbl-trajecten ligt bij partners in de regio's. De afstemming tussen de afspraken op nationaal vlak tussen sociale partners en overheid over beroepsonderwijs en de gedecentraliseerde verantwoordelijkheid ervoor moet nog nader vorm krijgen (zie paragraaf 2.1.3). In 2005 is als doel gesteld dat er in het schooljaar 2009-10 in totaal 500.000 deelnemers aan bbl-trajecten zullen zijn. Om dit aantal te halen zal het groeitempo sterk moeten stijgen. In vergelijking met de bol-opleidingen hebben bbl-trajecten, zeker op mbo-niveau, een lagere status. Daarbij komt dat bbl-opleidingen nog steeds in een beperkt aantal sectoren wordt aangeboden, zoals de traditionele nijverheidssectoren, de voedingsindustrie, het MKB en de toeristische sector. Het aantal sectoren met bbl-opleidingen is overigens wel groeiende.

2.2.4 Voorgestane oplossingen, maatregelen en praktijkvoorbeelden

Om het aantal instromers in bbl-trajecten te doen stijgen, krijgt de school- en beroepskeuzebegeleiding op het *collège* deze route meer aandacht. Dit geldt ook voor de bbl-optie binnen de *lycées* in het algemeen en de *lycées des métiers* in het bijzonder.

Vanuit het nationale niveau wordt, om de bbl-route aantrekkelijker te maken, ingezet op het verhogen van de kwaliteit ervan. Als spiegelbeeld van het kwaliteitskeurmerk voor de *lycées* kunnen *CFAs* ook een dergelijk keurmerk verwerven. Om dit te verkrijgen moet voldaan zijn aan eisen o.a. betreffende de leeromgeving in bedrijf en op school en de begeleiding. In hetzelfde kader worden er 'doel-middelen'contracten getekend tussen de nationale overheid en de regio's. Regio's ontvangen vanuit het fonds voor de ontwikkeling en modernisering van het leerlingstelsel subsidies voor het versterken van de kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting, het ontwikkelen van voorbereidende bbl-trajecten op het *collège*, het invoeren van nieuwe onderwijsleervormen, et cetera.

3 Examinering: vaststellen inhoud en organisatie

3.1 Vaststellen inhoud examen- en kwalificatie-eisen

3.1.1 Rol van overheid en andere stakeholders

Het proces van het vaststellen en vernieuwen van curricula voor het middelbaar beroepsonderwijs lijkt sterk op het uitvoeren van een macro-doelmatigheidsanalyse voor een Nederlandse hbo-opleiding. Een *Commission Professionnelle Consultative*, waarin sociale partners, beleidsmakers en experts zitting hebben, gaat allereerst na of er behoefte is aan een nieuwe of aangepaste kwalificatie. Is dit het geval dan wordt vastgesteld welke kerntaken door de toekomstige diplomabezitter uitgevoerd dienen te worden. Ten slotte worden de exameneisen vastgesteld. Daarin staat over welke vaardigheden, en daaraan gekoppelde kennis, een kandidaat dient te beschikken. Voor elk onderdeel van het examen (algemene vakken als Frans en wiskunde, beroepsgerichte vakken en praktijkopdrachten) wordt aangeven hoe het examen verloopt (praktisch, schriftelijk of via beoordelingen tijdens het schooljaar), hoe lang elk duurt en hoe zwaar elk meeweegt bij het vaststellen of het diploma al dan niet behaald is.

3.1.2 Beleidsmatige ontwikkelingen en knelpunten

Ook op het terrein van de examens is in de afgelopen periode een zekere mate van decentralisering opgetreden. Er is gezocht naar evenwicht tussen het handhaven van de kwaliteit en - vooral ook - het niveau van de examens in de verschillende regio's en het recht doen aan de iets grotere mate van vrijheid die scholen hebben gekregen bij het invullen van het onderwijsprogramma. Dit proces heeft geleid tot een variant waarbij het ministerie van Onderwijs aangeeft welke inhoudelijke thema's in het examen aan de orde dienen te komen waarna vervolgens, per *Académie*, examenopgaven gemaakt worden. De opgaven worden aan het Ministerie ter niveau- en kwaliteitsbeoordeling voorgelegd waarna ze, na goedkeuring, binnen de *Académie* gebruikt worden.

3.2 Vaststelling organisatie van examens

3.2.1 Rol van overheid en andere stakeholders

Het onderwijssysteem bepaalt de inhoud van het examen. Deze komt, zoals hierboven aangegeven, tot stand door een combinatie van activiteiten op centraal en regionaal niveau. Bedrijven zijn hierbij niet betrokken. Dit is wel het geval bij de uitvoering van de examens. Deze worden op het *lycée* en een *CFA* afgenomen door een gelijk aantal docenten vanuit de school en medewerkers vanuit bedrijven. In voorkomende gevallen heeft een deel van het praktijkexamen plaats in een bedrijf waarbij dan een docent aanwezig is.

De procedures bij het bepalen van de inhoud en de vorm van het examen staan op dit moment niet ter discussie.

4 Aansluiting en doorstroom

4.1 Kwantitatieve en beleidsmatige ontwikkelingen in de laatste 10 jaar

De kwantitatieve doorstroming vanuit het *collège* naar de *lycées* en de *CFAs* is in de paragrafen 1.5 en 2.2.1 besproken. Daar is gebleken dat de doorstroompatronen naar de drie typen *lycées* en naar de *CFAs* de afgelopen jaren vrijwel gelijk zijn gebleven.

Bij de kwantitatieve doorstroom vanuit het middelbaar naar het hoger beroepsonderwijs c.q. de universiteiten zijn in de loop van de tijd wel enige veranderingen te zien. In vergelijking met 1997 stroomt in 2006 van de *bac général* of *bac technologique* diplomabezitters 7,2% minder door naar de universiteit. Zij gaan naar hbo-opleidingen. Daar staat tegenover dat in 2006 van de bezitters van een b*ac pro* 16,2 % instroomt in een hbo-opleiding, tegenover 9,7% in 1997. Of een *bac*-instromer ook de hbo-kwalificatie behaalt hangt sterk samen met het type behaalde *bac.* Overzicht 5 laat zien dat 77% van de *bac général* diplomabezitters het technische BTS behaalt, tegenover 66% van de *bac tech* en maar iets minder dan de helft (45%) van de *bac pro* bezitters.

Beleidsmatig heeft met name de doorstroom van de bezitters van een *BEP* diploma (dat overigens afgeschaft wordt, zie paragraaf 2.1.3) of een b*ac tech* naar het *BTS* diploma aandacht gekregen. Binnen het hoger onderwijs zijn speciale 'overgangsklassen' in het leven geroepen. Dit geldt niet voor het *bac pro.* Door onderwijs en bedrijfsleven, en waarschijnlijk ook door veel deelnemers, wordt het *bac pro* als een arbeidsmarktinstroomkwalificatie beschouwd. De kansen op het vinden van werk zijn weliswaar conjunctuurafhankelijk maar in het algemeen goed.

Overzicht 4 Instroom naar type mbo diploma in hoger onderwijs en uitstroom naar behaald hoger onderwijs kwalificatie (in %)

		Instroomjaar				*Uitstroom BTS (hbo) diploma*		
Uitstroom uit	instroom in	1997	2004	2005	2006	bac généra l	bac techno	bac pro
Lycée général et technologigue	Universiteit	61	56	56	54	86	36	
	hbo (techniek)	31	31	31	30	77	66	nvt
Lycée professionnelle	Universiteit	7	6	6	6	nvt	nvt	0
	hbo (techniek	10	16	17	16	nvt	nvt	45

Leeswijzer: in 2006 stroomt 16% van de lycée professionnelle gekwalificeerden door naar een BTS opleiding. Op basis van gegevens van voorgaande jaren wordt verwacht dat 45% van hen het BTS diploma behaalt.

4.2 Actuele knelpunten en praktijkvoorbeelden

Ofschoon in- en uitstroomcijfers vanuit *lycées* en de *CFAs* niet echt ter discussie staan, wil het ministerie van Onderwijs via de school- en beroepskeuzebegeleiding de doorstroom vanuit alle *lycées* naar het hoger onderwijs bevorderen. Aan de 5% beste leerlingen van elk *lycée* wordt *(*in de woorden van de minister*: "wanneer zij dat willen")* de mogelijkheid geboden om naar een algemene of technische universiteit te gaan. Tevens wordt op het *lycée professionnelle* in de laatste klas de informatieverstrekking over hbo-opleidingen verbeterd. Extra begeleiding voor deze groep op het hbo krijgt nog steeds weinig aandacht.

5 Positie volwassenenonderwijs

Binnen het Franse systeem is algemene volwasseneneducatie niet gelieerd aan het initiële beroepsonderwijs op de *lycées* en de *CFAs.*

In Frankrijk wordt stevig ingezet op continue scholing van werkenden. Sinds begin 2008 beschikken ze over een 'opleidingspaarrekening' waarop het recht op 20 uur scholing per jaar wordt gestort. Sociale partners maken op nationaal niveau afspraken over scholing. Vervolgens worden deze, door opname in een wet, algemeen verbindend verklaard.

Regio's spelen een belangrijke rol bij het aangeven waar de zwaartepunten dienen te liggen bij het aanbieden dan wel volgen van her-, bij- en nascholing. In elk regionaal plan voor de bevordering van het beroepsonderwijs (*plan régional de développement des formations professionnelles* – zie paragraaf 1.1) worden deze scholingsaccenten aangegeven.

De her-, bij- en nascholingsmarkt is open. Een simpele registratie bij een overheidinstelling is voldoende om zich als aanbieder te mogen profileren. Vanuit de (semi-)overheid zijn de belangrijkste aanbieders:
- het ministerie van Onderwijs. Via *GRETA* (*GRoupements d'ETAblissements:* samenwerkende instellingen), waarbij gebruik gemaakt wordt van gebouwen en inrichting van *lycées,* en *CNES (Centre National d'Enseignement à Distance :* nationale centrum voor afstandsonderwijs) wordt onderwijs aangeboden.
- andere ministeries, waaronder Landbouw en Economische Zaken, die via eigen instellingen en Kamers van Koophandel scholing aanbieden.
- de regio's. Zij zijn vanaf 1 januari 2009 verantwoordelijk voor het scholingsaanbod via de AFPA (*Association nationale pour la Formation Professionnelle des Adults*: nationale verband voor de beroepsopleiding van volwassenen). In het regionale plan wordt aangegeven wat de scholingsprioriteiten vanuit de *AFPA* zullen zijn.

Daarnaast wordt scholing aan werkenden en werklozen aangeboden door onder andere *lycées, CFAs* en private aanbieders.

Scholing kan leiden tot het behalen van een door de nationale overheid erkend diploma of deelcertificaat, van een door een sector erkend certificaat of van een getuigschrift van deelname.

6 Openheid bestel beroepsonderwijs

Qua financiering en aansturing zijn er in Frankrijk, analoog aan de situatie in Nederland, drie bestuurlijke vormen van middelbaar beroepsonderwijs:

- openbaar beroepsonderwijs gefinancierd vanuit de nationale overheid en aangestuurd door de *Académie*;
- bijzonder beroepsonderwijs *sous contrat* (onder contract met de overheid). De overheid financiert terwijl de religieuze of andere organisatie het onderwijs aanstuurt. Het gaat hierbij om 'non-profit' organisaties. Deze scholen, waaronder bijvoorbeeld het *lycée professionnelle* van Airbus, houden zich aan de curricula zoals geldend voor het openbaar beroepsonderwijs;
- privaat beroepsonderwijs *hors contrat* (zonder contract). Ook deze scholen houden zich aan de geldende curricula, maar ontvangen geen bijdragen van de overheid. Hierbij gaat het meestal niet om het aanbieden van het volledige *lycée* pakket, maar om specifieke onderdelen ervan – zoals informatica – waarvoor deelexamens afgelegd kunnen worden.

Het belangrijkste verschil, afgezien van de financiering, is dat voor de private scholen de exameneisen strenger zijn. Voor de openbare en de *sous contrat*-scholen geldt dat een deel van het examen afgenomen wordt in de vorm van *contrôle en cours de formation* (CCF – evaluatie tijdens het onderwijs). Het gaat hierbij bijvoorbeeld om praktijkopdrachten. Deelnemers op scholen *hors contrat* dienen alle onderdelen van het examen tijdens het examen uit te voeren.

In principe kent Frankrijk een zeer open bestel. Echter, het overgrote deel van de deelnemers volgt het onderwijs op een openbaar *lycée professionnelle*. In 2006 waren er 139.000 deelnemers op een *lycée sous contrat*. Het gaat hierbij om 19% van alle deelnemers op het *lycée professionelle*. Scholen *hors contrat* vormen een zeer kleine minderheid.

7 Belangrijkste conclusies en leerpunten

Op belangrijke punten wijkt het Franse middelbaar beroepsonderwijs af van het Nederlandse. Het gaat hierbij in eerste plaats om de scheiding tussen bol- en bbl-opleidingen. In Frankrijk worden deze trajecten in belangrijke mate door verschillende organisaties aangeboden. Het tweede aspect betreft de, zo is de indruk, beperkte aandacht voor de doorstroming vanuit het *lycée professionnelle* naar het hoger onderwijs. Niet alleen is de doorstroom gering, ook de kansen op succes in het hbo zijn dat. Ten slotte geldt dat de *lycées*, en dan zeker het *lycée professionnelle*, niet betrokken zijn bij educatieve activiteiten voor volwassenen.

Dit betekent echter niet dat het Franse beroepsonderwijs geen relevante en interessante gezichtspunten voor het Nederlandse systeem biedt. Dit is zeker het geval, omdat een aantal van de Franse innovaties raakvlakken heeft met ontwikkelingen in Nederland.

Het eerste aandachtspunt betreft de *lycées des métiers,* in casu vakscholen of brancheschoolen. Opvallend is dat, hoewel het Franse beleid er niet op is gericht om bol-opleidingen op (onder de nationale overheid vallende) *lycées* en bbl-opleidingen op (onder regionale partijen vallende) *Centre de Formation d'Apprentis* onder één organisatorisch dak te brengen, men via de *lycées des métiers* daar toch een aanzet toe geeft. Overigens gaat het hierbij in eerste instantie alleen om het integreren van bbl-opleidingen die toch al door een *lycée* verzorgd worden. Zeker zo interessant is dat op een *lycée de métier* bol- en bbl-opleidingen op mbo- en hbo-niveau voor deelnemers en werkenden aangeboden worden. Een onderwijsvorm waarbinnen een ononderbroken leerweg op middelbaar en hoger niveau wordt aangeboden en die nauwe banden heeft met het sectorale bedrijfsleven kan interessante informatie opleveren voor Nederlandse equivalenten.

Het tweede aandachtpunt betreft het kwaliteitsdenken binnen de *lycées* en de *CFAs*. De ISO-achtige inzet van een kwaliteitskeurmerk waarbij een zwaar accent ligt op de samenwerking met de regionale partners biedt ruime mogelijkheden om aspecten van kwaliteit in het centrum van de belangstelling te plaatsen. Verbindingen met de inzet van gelden uit de Nederlandse Innovatiebox – dat is de lumpsumbijdrage die roc's, aoc's en vakinstellingen jaarlijks ontvangen voor het, binnen aangegeven algemene doelen, zelf opzetten en uitvoeren van vernieuwingsprojecten – liggen voor de hand. De Innovatiebox vereist overleg met regionale partijen over opzet, uitvoering en succesgraad van de projecten. Het kwaliteitsgerichte denken over opleidingen kan hierdoor een blijvende extra stimulans krijgen. Zeker wanneer het kwaliteitslabel slechts voor een bepaalde periode toegekend wordt.

Het derde aandachtspunt betreft de regionale coördinatie/planning van beroepsopleidingen. Het verdient aanbeveling om in de komende tijd na te gaan in hoeverre de in Frankrijk bestaande regionale comités succesvol zijn in het afstemmen van initiële opleidingen en her-, bij- en nascholingsactiviteiten op ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt. In zekere zin bieden de 26 Franse regio's een 'natuurlijke' proeftuin waarbinnen nagegaan kan worden onder welke omstandigheden een dergelijke regionale aanpak meer of minder succesvol is.

Literatuur

Bouder, A. (CEREQ Marseille). Persoonlijke mededelingen aan de auteur.

CEDEFOP/ReferNet (2007*). France – Overview of the Vocational Education and Training System*. (zonder plaats en uitgever).

CEDEFOP (2008). *Vocational education and training in France – short descriptions.* Luxembourg, office for Official publications of the European Communities.

Ministère de l'Education Nationale (2008). *Préparation de la rentrée 2008 – bulletin officiel de 4-4-08*. Paris, Ministère de l'Education Nationale.

Ministère de l'Education Nationale (2008). *Le système éducatif - Repères et référence statistiques*. Paris.

Ministry of National Education and the Ministry of Higher Education and Research (2008). *The state of education – from nursery school to higher education*.Paris, DEPP/DVE

Perker, H. (zonder jaartal). *French report on progress into the policy Priority Areas for Vocational Education and Training.*

De tabellen in de tekst zijn door de auteur samengesteld op basis van informatie in de publicaties van het ministerie van OCW, 2008.

Bijlage 1: Beleidsprioriteiten en maatregelen in het beroepsonderwijs

Onderstaande lijst van beleidsprioriteiten is gebaseerd op een combinatie van afspraken tussen de sociale partners van januari 2008, de door de minister van Onderwijs in april 2008 aangeven beleidsdoelen en de aanbevelingen van een groep experts van januari 2008.

Beleidsprioriteit	***Voornaamste oorzaak / reden***	***Aanpak***
Verbeteren van de school- en beroepskeuzebegeleiding van jongeren	Onvoldoende SBK begeleiding op het collège	Meer oriënterende activiteiten stages zijn vanaf schooljaar 2009/10 verplicht
Voorkomen dat jongeren voortijdig respectievelijk ongekwalificeerd de school verlaten	Zwakke verbinding tussen onderwijs en opdoen van ervaring in bedrijven en instellingen	Potentiële drop-outs op een individuele basis begeleiden
Verhogen van het percentage jongeren dat gekwalificeerd het onderwijs verlaat	Het niet hebben van een kwalificatie / diploma vermindert sterk de kans op het vinden van werk	Aanbieden 'tweede kans' onderwijs aan ongekwalificeerde schoolverlaters Hervormen van het baccalauréat professionnelle
Vereenvoudigen van de toegang tot het hoger onderwijs	Hoe hoger het niveau van het diploma, hoe lager de kans op werkloosheid	Meer op lycée général et technologique voor hoger onderwijs; op lycée professionnelle vooral voor techniekopleidingen
Geven van meer aandacht aan de integratie op de arbeidsmarkt van alle jongeren, in het bijzonder van laaggekwalificeerde jongeren Verbeteren van de relatie tussen onderwijs en werkomgeving Verhogen van de kwaliteit van het onderwijs	Het imago van bbl-opleidingen is wat verbeterd, maar het aantal bbl-ers wordt, in vergelijking met andere landen, nog steeds als te laag beschouwd. Het onderwijssysteem staat nog te ver af van het bedrijfsleven	Uitbreiden van bbl-opleidingen. Meer aandacht voor werkgerelateerde vaardigheden in onderwijs Veranderen van wetgeving: - financiële steun aan bedrijven die bbl-ers in dienst nemen - drempel verlagen voor de toelating van jongeren onder de 26 tot oriënterende en bbl-programma's Uitbreiden aantal scholen met kwaliteitskeurmerk. Meer experimenteervrijheid voor scholen

De inzetbaarheid van 55 tot en met 64-jarigen werkenden en werklozen vergroten	In Frankrijk is de arbeidsdeelname van 55+-ers: 37%. Veel lager dan in Zweden (67%) en de USA (59%)	Hervormen van het pensioenstelsel (in 1993 en 2003) Introductie in juni 2006 van een 'werkende ouderen' plan dat voor werk met bepaalde duur contracten wettelijk verplicht stelt
Bevorderen van de loopbaanbegeleiding van werkenden die voor een carrièreverandering staan	Bedrijven en werkenden investeren nog te weinig in het opbouwen van die vaardigheden en verwerven van die kwalificaties die men nodig heeft gezien de zich snel wijzigende vraag naar competenties	Veranderen van wetgeving: - invoeren van een individueel recht op her-, bij- en nascholing - invoeren van het recht op (midcarrière) loopbaanbeoordeling en -advies - opzetten: "Programmes voor het ontwikkelen van competenties" ter bevordering arbeidsmobiliteit
Verbeteren afstemming van een continu scholingssysteem op de behoeften van het bedrijfsleven Bieden van meer 'tweede kansen' op het behalen van een kwalificatie	De toegang tot scholing hangt nog te veel samen met het opleidingsniveau van de werkende, de arbeidsmarktsector en de omvang van het bedrijf. Het subsidiesysteem voor scholing is te complex	Invoeren kwalificatieregister Flexibiliseren van het systeem voor Erkenning Verworven Competenties